

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

УДК 001.891:378

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.1.1>

Г. Г. АСМАКОВСЬКА

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна
Електронна пошта: gannaglebivna@kdpri.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1494-2536>*

Н. М. ШАРМАНОВА

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,
Криворізький державний педагогічний університет,
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна
Електронна пошта: nmsharm@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4820-3619>*

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЇ І ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

У статті розкрито особливості процесу модифікації, осучаснення національної освіти, крізь призму якого актуалізується проблема академічної культури студентів ЗВО у процесі фахової підготовки. Останню визначено, як суттєвий компонент професійної компетентності майбутніх спеціалістів педагогічної та інших соціогуманітарних царин, що має на меті сприяти подоланню культурної прірви між учасниками освітньої взаємодії в межах закладу освіти на вітчизняному рівні, а також посприяти надолуженню цих академічних культурних орієнтацій у загальноєвропейській та світовій парадигмі. Розглянуто поняття академічної культури, що передбачає культуру навчання в закладі вищої освіти, розвиток цінностей, традицій, нормативно-правової бази у здійсненні науково-дослідних проєктів, урахування вимог щодо культури наукового тексту, і в цілому культивування духовності й моралі, національно орієнтованих векторів наукового пізнання. Передбачено, що в загальній концепції реалізації академічної культури на українському науково-освітньому ґрунті варто окреслити й культуру спілкування в межах академічної спільноти, а відтак робити акценти на суспільну, соціальну, моральну відповідальності за результати академічної взаємодії, враховуючи всі аспекти цього багатомірного поняття. Здійснено аналіз ключових елементів, що забезпечують академічну культуру в педагогічному закладі вищої освіти на засадах академічної свободи, правил толерантності, закладених у суспільстві, з проєкцією на педагогічний оптимізм, що формується в культурно-освітньому просторі сучасного університету.

Ураховано, що професійне становлення особистості не може відбутися без врахування стрімких глобалізаційних процесів у розвитку світових стандартів професійної підготовки, що стають дедалі складнішими, конкурентнішими, досконалішими. Академічна культура як система цінностей і норм у межах комунікації в певній академічній спільноті покликана реагувати на нові умови розвитку суспільства, світові практики, що, відповідно, здійснюють суттєвий вплив на людину, характер її роботи і вимоги до фахової підготовки. Зокрема, актуалізовано шляхи реалізації запиту на впровадження в освітній процес моделей штучного інтелекту й індивідуалізації, взаємодію користувача з моделлю (ChatGPT, GitHub Copilot, GPTZero, платформа Lex.page й подібні генеративні інструменти) та їхні впливи на процес виконання тих чи тих навчальних, професійно орієнтованих завдань, на загальне професійне становлення особистості.

Ключові слова: академічна культура, фахова підготовка, професійна компетентність, здобувачі освіти, інноваційна культура, штучний інтелект, академічна доброчесність.

Постановка проблеми. Сучасні процеси розвитку країн цивілізованого світу мають складний і масштабний характер, є багатоміжними й динамічними, а відтак створюють

нові виклики для системи підготовки людини до професійного життя та особистісного розвитку. Очевидною є роль закладів вищої освіти, що забезпечують формування конкурентоспро-

можного фахівця, спрагло до культурного й наукового розвитку, граничного рівня освіченості та самовдосконалення. Окреслена тенденція засвідчує залежність суспільства від сучасних закладів вищої освіти, основним завданням яких є підготовка майбутніх спеціалістів до виконання своєї соціальної ролі, ґрунтованої як на отриманих за роки навчання знаннях, вміннях і навичках, так і на духовних, морально-етичних, національно-культурних цінностях, з-поміж яких найсуттєвішими є толерантність, доброчесність, академічна культура.

У новітньому академічному просторі актуалізується питання щодо формування нового рівня академічної культури, яка є невід'ємною складовою професійної компетентності майбутніх педагогічних працівників, здатних протистояти викликам новітніх глобалізаційних процесів. Усе це зобов'язує заклади вищої освіти не тільки підвищувати якість навчання, а й формувати в майбутніх фахівців академічну культуру – культуру, яка включає всі види, форми і рівні суспільної свідомості, освіти і виховання [Семенов 2021 : 30].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні феномен академічної культури позначений пильною увагою науковців у межах сучасного гуманітарного дискурсу. Розв'язання питань, пов'язаних з різними аспектами академічної культури, перебуває в полі дослідницьких інтересів українських та зарубіжних педагогів, психологів, соціологів, філологів та інших (М. Вовк, Т. Добко, І. Забіяка, І. Пак, В. Ромакін, О. Семенов, І. Толмачова, О. Фенцик, Г. Хоружий, І. Черненко, К. Шовш та інші). Варто акцентувати на тому, що наразі закладено теоретичне підґрунтя для успішного аналізу різних проявів академічної культури, з'ясування її функцій і способів реалізації, запропонована структура цього складного, багатокомпонентного явища, однак, на нашу думку, відсутній системний розгляд цього поняття на тлі вітчизняного освітнього процесу у ВНЗ, зокрема педагогічного напрямку.

Відповідно до основних положень, закладених у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки», можемо апелювати до того, що «метою, або місією, вищої освіти в Україні є інтелектуальний, культурний і професійний розвиток особистості, формування

якісного людського капіталу та згуртування суспільства для утвердження України як рівноправного члена європейської спільноти, розбудова ефективної інноваційної конкурентоспроможної економіки та забезпечення високих стандартів якості життя» [Стратегія : 19]. Відтак говорити про академічну культуру здобувачів освіти всіх ступенів варто виходячи з потреб українського суспільства і спираючись на фахове спрямування цього питання. Як нам видається, саме суспільна значущість і специфіка професійної підготовки спеціалістів тієї чи тієї науково-педагогічної (чи будь-якої іншої) царини забезпечують повноцінну реалізацію такого багатоаспектного явища як академічна культура. Можемо констатувати, що посилене студіювання наукової літератури засвідчило, що поза увагою дослідників залишилася проблема аналізу академічної культури здобувачів освіти у процесі реалізації фахової підготовки.

Метою статті є аналіз теоретичних засад і вироблення узагальнених положень про академічну культуру студентів ЗВО у процесі здобуття професійної підготовки, набуття фаху; окреслення нових викликів, спричинених активним ужитком новітніх операційних лінгвістичних моделей, номінованих штучним інтелектом.

Виклад основного матеріалу. Навчальна діяльність учасників освітнього процесу впливає на активізацію особистісної позиції студента у процесі забуття професійних умінь і навичок, формування життєвих позицій, вольових якостей, набуття соціокультурного досвіду на основі засвоєння нових знань, перегрупування й переосмислення вже відомих наукових теорій тощо. Іншими словами, саме освітній процес стає рушійним компонентом забезпечення особистісного зростання й удосконалення її здобувачів, адже «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розкриття її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання у неї високих морально-етичних якостей, формування громадянина, здатного до свідомого суспільного вибору, та забезпечення всіх ланок суспільного виробництва кваліфікованими фахівцями» [Закон України «Про освіту»]. За таких умов постає потреба закріпити в системі професійної самореалізації відоме науковій спільноті

поняття «професійна компетентність», яку розуміємо як узагальнене особистісно-діяльнісне новоутворення, що виступає збалансованим поєднанням знань, умінь, навичок крізь призму сформованої професійної позиції студента, що дає йому змогу самостійно і якісно виконувати завдання професійної діяльності і прагнути до якісної професійної самореалізації. А це означає, що саме професійно-особистісна характеристика здобувача освіти з його ціннісними орієнтаціями, фаховими знаннями, уміннями й навичками дає змогу претендувати на досягнення ефективного результату у професійній діяльності. У зв'язку із такими умовиводами розуміємо, що фахова підготовка в закладах вищої освіти – це цілеспрямований процес навчання абітурієнтів тих професійних знань й умінь, що дають змогу набути відповідні навички, необхідні для виконання певних видів робіт професійно-виробничого характеру.

У тлумачних словниках натрапляємо на лексему «академічний» у значенні, що стосується освіти, навчання, викладання, досліджень, дотримується традицій, канонів; високохудожній; почесний. Безперечно, терміносполучення «академічна культура» – явище багатогранне і досі досконало не вивчене в межах сучасних наукових парадигм. Українські дослідники О. Семенов і М. Вовк характеризують академічну культуру як особливий різновид людської діяльності, що пов'язана зі знанням, комплекс умінь, важливих для проведення дослідницької діяльності, як систему цінностей, традицій, норм, правил, культуру поведінки і спілкування [Семенов 2023 : 28]. Однак, гадаємо, що окрім власне науково-дослідницького вектору роботи в межах академічної культури, варто наголосити на тому, що важливою складовою цього поняття виступають також знання і переконання, якими володіють члени академічної спільноти (здобувачі освіти, науково-педагогічні працівники та ін. учасники науково-освітнього процесу) у своїй повсякденній діяльності і які визначають їхнє особистісне становище. Як зазначають І. Толмачова та І. Черенко, «такий підхід до розуміння академічної культури передбачає нероздільність інтелектуально-раціонального, чуттєво-емоційного і вольового компонентів досліджуваного феномену» [Толмачова : 226].

Звертаємо увагу на розвідки К. Шовш,

у яких проаналізовано теоретичні підходи до ролі академічної культури в розвитку освітніх інституцій, визначено особливості формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників [Шовш]. Однак, окреслення власної дослідницької позиції, як нам видається, є недостатньо окресленим. На думку І. Пак, академічна культура є «загальним соціальним явищем, яке формується у процесі отримання освіти й наукової діяльності» [Пак : 181]. Учена зазначає, що академічна культура здобувачів освіти, сукупність моделей поведінки, які формуються в академічному середовищі у процесі засвоєння ціннісно-нормативної складової освітнього простору, інтеріоризуються особистістю та знаходять прояв у повсякденних академічних практиках» [Пак : 182]. Такі повсякденні практики вважаємо важливим складником академічної культури здобувачів освіти, адже саме їх відтворюють студенти впродовж всього процесу навчання в університеті. Очевидно, що академічна культура у процесі навчання повинна реалізуватися зокрема й крізь призму пізнавальної діяльності, за якої навчальний матеріал стає предметом активних розумових і практичних дій кожного з них.

Згідно з дослідженнями О. Семенов, академічна культура виявляється в багатьох аспектах: в культурі розумової праці, етичній культурі, культурі академічного читання і письма, академічної комунікації, академічній інформатиці, академічному менеджменті та ін. [Семенов 2021 : 65]. Г. Хоружий подає таке визначення академічної культури: «сукупність способів і методів діяльності сучасної академічної спільноти (в українському контексті передовсім університетської), її системно інтегрована якість, що відбиває досягнутий рівень розвитку» [Хоружий : 30]. Науковець розрізняє такі складові академічної культури, як інформаційну, інноваційну, роль комунікації в діяльності закладів вищої освіти, корпоративну, фінансову, організаційну.

На нашу думку, саме інноваційна культура є головним елементом новітнього освітнього середовища. Вона забезпечує сприйняття студентами й викладачами багатьох новацій, їх готовність і здатність створювати, підтримувати й використовувати інновації у всіх сферах професійної діяльності. Обмірковуючи суть інноваційної культури як особливого різно-

виду загальнолюдської культури та складника академічної культури, вважаємо її певною історичною реальністю, що виникла завдяки прагненню людства до духовного й матеріального самовдосконалення.

Однією із передумов якісних змін у сучасному житті і професійному становленні здобувачів освіти можна вважати актуалізацію штучного інтелекту (ШІ – з англ. AI, скорочення від Artificial Intelligence).

Розбудова майбутнього – і не лише в освітній царині – нині неможлива без осмислення проблематики глобального впровадження ШІ, коли вивчаються можливості використання стратегій і процесів т. зв. штучної інтелектуальності / «розумності» у різних сферах суспільної практики людини. Наприклад, в Україні для найширшої аудиторії з вересня 2023 року навіть запропоновано пройти оновлений курс «Основи AI» на національній цифровій платформі «Дія», аби практично засвоїти не стільки теоретичні відомості про штучний інтелект, як його прикладний аспект [Курс].

Зауважимо: на сьогодні спостерігаються кардинально протилежні позиції в розумінні онтології і функційних здатностей ШІ і серед теоретиків цього явища, і серед практиків – від запамороченого захвату, закликів щодо тотального впровадження і до суцільної критики, безапеляційного заперечення використання ШІ в тих або тих суспільних сферах, і зокрема в гуманітарних, як-от у освітньому процесі.

Інтегративний огляд останніх досліджень із зазначеного питання репрезентує як позитивні сторони залучення великих мовних моделей (ChatGPT, GitHub Copilot, GPTZero, платформи Lex.page, системи Lingvist та подібних генеративних інструментів) у процес професійної підготовки студентів, так і негативні. Серед позитивних аспектів використання інтелектуальних інструментів можна зазначити такі: генеративна інтеграція ШІ в освіту зі змішаними технологіями (методами), застосування інтелектуального тьютора-асистента для адаптивного та глибокого навчання, підвищення рівня продуктивності в підготовці студентських робіт і творчих проєктів, індивідуалізація освітнього простору, формування цифрових компетенцій у роботі зі штучним інтелектом, узаємодія користувача з мовною моделлю тощо. Крім того, дослідники

умов використання і ролі ШІ у царині вищої освіти окреслюють важливість його в управлінні освітніми й адміністративними процесами: «Інтелектуальні системи підтримки навчання та уміння працювати з аналітикою даних уможливають сьогодні, по-перше, забезпечення персоналізації навчання студентів, та, по-друге, автоматизацію низки адміністративних процесів» [Chaika : 69].

Незважаючи на прозору користь від ужитку тих чи тих мовних моделей, розкриємо низку моментів, які постають справжніми викликами в якісній підготовці фахівців у сучасній вищій школі. Попри явні переваги в розробленні системи адаптивного й персоналізованого навчання з використанням ШІ у досягненні мети і завдань вищої освіти, слід акцентувати і на етиці технологій персоналізації учасників освітнього процесу, а також технологій відстеження і звітності в епоху штучних інтелектуальних систем. Іншими словами, говорячи про поширеність штучного інтелекту в освітній галузі, не можна оминати і такі глобальні проблеми, як установлення приватності даних, визначення авторства наукового тексту та пов'язані з цим питання юрисдикції, кодифікації та порушення авторських прав. Так, О. Чайка наголошує на реальних академічних загрозах: «Водночас постають питання, які потребують детальнішого вивчення й пошуків конструктивних рішень: інтеграція ШІ породжує проблеми дотримання конфіденційності та етики» [Chaika : 69].

Варто пам'ятати не тільки про функційні можливості, а і про трансформацію етичних і технологічних норм, про грамотне споживання новітнього продукту, якими є різноманітні системи лінгвістичного моделювання. Важливим є при цьому усвідомлення того, що під час роботи з інтелектуальним мовним інструментом із заданою (почасти обмеженою) оперативною пам'яттю створюється лише ілюзія новизни згенерованого тексту. Чи можна вважати новим на сто відсотків текст, який формує мовна модель, навчена на певному корпусі, із наявних у її словнику компонентів, поєднаних на основі теорії ймовірності? Чи можна модель прив'язки кожного наступного компонента вважати логікою викладу, реалізацією глибинної семантики тексту? Тут кожний має собі дати обґрунтовану відповідь щодо оригі-

нальності, новизни спродукованого тексту, виявів у ньому текстових категорій у класичному розумінні, інтертекстуальності і достатньої вірогідності при будь-якій заміні запитів відповідно до рівня когнітивних особливостей мовної моделі.

Освітній вектор застосування ІІІ, як на наш погляд, має бути спрямовано на створення моделі інтелектуального конструювання знань, коли здобувачам освіти можна рекомендувати виконання завдань, спроектованих на практичне оброблення статистичних даних, узагальнення теоретичної інформації, систематизації матеріалу у межах певного корпусу та на цій основі генерування вторинних текстів, і зокрема анутовання літератури чи спеціалізованих текстів, підготовка тез або бібліографічного списку опрацьованих джерел і т. п.

Етичні проблеми академічного використання системних чи мобільних додатків на основі ІІІ для розгляду різних професійних питань розкривають реальність і дилеми у взаємодії викладача і здобувача вищої освіти, зважаючи на масовий ужиток останніх технологічних досліджень. Посилення ролі відповідальності всіх учасників академічної співпраці з ужитком інтелектуальних інструментів передбачає розроблення відповідних механізмів навчання й керування освітнім процесом у професійній підготовці студентів ЗВО.

М. Е. Доган, Т. Г. Доган та А. Бозкурт, здійснивши системний огляд емпіричних досліджень у світовій науці, висвітлили проблематику актуалізації ІІІ в умовах дистанційної освіти. Вони стверджують, що за останні роки відзначається стрімке зростання таких процесів у Китаї, Індії, Сполучених Штатах Америки, які вважаються авангардними в питаннях упровадження інтелектуального інструментарію в дистанційну освіту та онлайн-навчання здобувачів різних рівнів освіти. Відповідно представлено основні тематичні орієнтири використання технологій ІІІ у процесах онлайн-навчання і викладання. Звернувшись до аналізу тексту і сучасних соціальних мереж, дослідники розкрили такі тенденції: «1) інтелектуальний аналіз освітніх даних, аналітика навчання і штучний інтелект для адаптивного та персоналізованого навчання; 2) алгоритмічні онлайн-освітні простори, етика та людська діяльність; і 3) онлайн-навчання через вияв-

лення, ідентифікацію, розпізнавання та прогнозування» [Dogan].

Вважаємо, що презентовані зарубіжними науковцями дидактичні засади можуть бути взяті на озброєння і враховані в умовах воєнного стану завдяки певним новаціям у технологіях дистанційного або змішаного навчання, що реально відображає академічну й інноваційну культуру в українських вишах.

Усвідомлюючи те, що ІІІ – це об'єктивна реальність, упроваджена нині в суспільну практику (причому досить ефективно в окремих її різновидах), ніхто не стане заперечувати ще один важливий посил: освіта є винятковою цариною, яка готує конкурентноспроможного професіонала, творчу особистість, здатну мислити й удосконалюватися. У багатьох сферах (бізнес-процеси і проекти, маркетинг, масовій комунікації тощо) уможливлені й інші різноманітні засоби, методи, технології продуктивності застосування популярних нейромереж, наприклад тих, які ґрунтовані на принципі перетворення тексту на різні види медіа – ChatGPT, MidJourney, Dall-E 2, Whisper. А чи тотальне впровадження штучних інструментів в освітньому процесі дійсно покращить конкурентноспроможність, інтелектуальні і творчі здібності, професійні компетентності здобувача освіти, лідерство й соціальну адаптивність майбутнього фахівця? Це не тільки професійна дилема сьогодення, а й інтелектуальний запит на перспективу.

Відтак окреслені вище інтегративні підходи дають змогу орієнтуватися в тих або тих питаннях щодо доцільності, конструктивізму, креативності й академічної етики використання ІІІ у практиці вищої школи та формуванні академічної культури майбутніх фахівців.

Пріоритетним завданням у досягненні стратегічної мети національної вищої освіти якраз і виступає конкурентноспроможність, розкрита у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» [Стратегія]. Академічна комунікація здійснюється у виробленому традиціями університетському середовищі, яке формує прагнення до істини, творчості, обміну знаннями, упровадженню інноваційної культури, зміцнює інтелектуальний імідж і ділову репутацію всіх учасників освітнього процесу – студентів і викладачів, сприяє підтриманню особливої вишівської культури

добросовісності та партнерсько-дослідницького навчання.

Інтерпретацію порушеної проблематики у світлі формування інноваційної культури як складової академічної культури здобувачів вищої освіти ґрунтовано передусім на стратегічному завданні вітчизняної вищої освіти – її входженню у Європейський простір вищої освіти, що уможливлено дотриманням низки вимог до високоякісної професійної підготовки педагогічних працівників, адже такі фахівці «не зможуть бути заміщені автоматизованими системами навіть з використанням штучного інтелекту» [Стратегія : 18].

Висновки. Отже, у процесі аналізу наукових студій та документально-нормативної бази закладу вищої освіти було встановлено,

що здобуття фаху є передовим завданням як для студента / студентки, так і для закладу, що забезпечує надання якісних освітніх послуг. Академічна культура здобувачів освіти у процесі фахової підготовки передбачає сукупність моделей професійної поведінки студентів, культури їх навчання, рівень їх академічної грамотності, усвідомлення норм академічної добросовісності, що формуються в освітньому середовищі й забезпечують подальшу самореалізацію у професійній сфері й суспільно орієнтованій комунікації загалом. Можливості застосування ШІ задля реалізації окреслених вище понять вважаємо питанням, відкритим для обговорення, однак залишитися осторонь перспектив застосування ШІ в освітньому процесі на сучасному етапі є недоцільним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долучайтесь до оновленого курсу «Основи AI» від Google. URL : <https://business.diia.gov.ua/cases/iniciativi/dolucajtesa-do-onovlenogo-kursu-osnovi-ai-vid-google>
2. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Пак І. В. Академічна культура українського студентства : фактори формування та особливості прояву : дис. ...канд. соціол. наук : 22.00.04. Харків, 2019. 251 с.
4. Семенов О. М. Академічна культура дослідника : європейський та національний контексти : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 216 с.
5. Семенов О. М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей : метод. посіб. Суми, 2023. 212 с.
6. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 року. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf> (дата звернення : 29.02.2024).
7. Толмачова І., Черненко І. Академічна культура як компетентність здобувача вищої освіти. *Міжгалузеві диспути : динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень* : матеріали III міжнар. наук. конф. (27 січня 2023 р. ; Хмельницький, Україна). Хмельницький, 2023. С. 225–227.
8. Фенцик О. М. Формування академічної культури студентів у процесі здійснення дослідницької діяльності. *Інноваційна педагогіка* : наук. журн. 2020. С. 241–244.
9. Хоружий Г. Ф. Академічна культура : цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 320 с.
10. Шовш К. С. Формування академічної культури майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти : дис. ... канд. пед. наук 13.00.04. Київ, 2019. 241 с.
11. Chaika O. The role of Artificial Intelligence in Higher Education. 2023. *Молодь і ринок*. № 6–7 (214–215). С. 69–74. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287898>
12. Dogan M. E., Goru Dogan T. & Bozkurt A. The Use of Artificial Intelligence (AI) in Online Learning and Distance Education Processes: A Systematic Review of Empirical Studies. *Applied Sciences*. 2023. 13(5), 3056. <https://doi.org/10.3390/app13053056>.

REFERENCES

1. Doluchaitesia do onovlenoho kursu «Osnovy AI» vid Google ta otrymuite shche bilshe praktychnoi informatsii pro shtuchnyi intelekt. URL : <https://business.diia.gov.ua/cases/iniciativi/dolucajtesa-do-onovlenogo-kursu-osnovi-ai-vid-google>
2. Pro osvitu. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Pak, I. V. (2019). Akademichna kultura ukrainiskoho studentstva : faktory formuvannia ta osoblyvosti proiavu [Academic culture of Ukrainian students: formation factors and features of manifestation]. (PhD Thesis), Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University.
4. Semenov, O. M. (2021). Akademichna kultura doslidnyka : yevropeyskyi ta natsionalnyi konteksty [Academic culture of the researcher : European and national contexts]. Sumy : SumDPU imeni A. S. Makarenka (in Ukrainian).

5. Semenoh, O. M. (2023). Navchannia ukraïnskoi movy i literatury u vymirakh kliuchovykh kompetentnosti [Learning Ukrainian language and literature in terms of key competencies]. Sumy (in Ukrainian).
6. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roku. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf> (data zvernennia : 29.02.2024).
7. Tolmachova I., Chernenko, I. (2023). Akademichna kultura yak kompetentnist zdobuvacha vyshchoi osvity [Academic culture as a competence of a student of higher education]. *Mizhhaluzevi dysputy : dynamika ta rozvytok suchasnykh naukovykh doslidzhen* : materialy III mizhnar. nauk. konf. (27 sichnia 2023 r. ; Khmelnytskyi, Ukraina), Khmelnytskyi, pp. 225–227.
8. Fentsyk, O. M. (2020). Formuvannia akademichnoi kultury studentiv u protsesi zdiisnennia doslidnytskoi diialnosti [Formation of academic culture of students in the process of carrying out research activities]. *Innovatsiina pedahohika*, pp. 241–244.
9. Khoruzhyi, H. F. (2012). Akademichna kultura : tsinnosti ta pryntsyipy vyshchoi osvity [Academic culture : values and principles of higher education]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan (in Ukrainian).
10. Shovsh K. S. (2019). Formuvannia akademichnoi kultury maibutnikh pedahohichnykh pratsivnykiv u zakladakh vyshchoi osvity [Formation of academic culture of future teaching staff in institutions of higher education] (PhD Thesis), Kyiv : National Pedagogical Dragomanov University.
11. Chaika, O. (2023). The role of Artificial Intelligence in Higher Education. *Molod i rynok.*, 6–7 (214–215), pp. 69–74. doi:10.24919/2308-4634.2023.287898
12. Dogan, M. E., Goru Dogan, T., & Bozkurt, A. (2023). The Use of Artificial Intelligence (AI) in Online Learning and Distance Education Processes : A Systematic Review of Empirical Studies. *Applied Sciences*, 13(5), 3056. doi: 10.3390/app13053056

H. H. ASMAKOVSKA

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
E-mail: gannaglebivna@kdpu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1494-2536>

N. M. SHARMANOVA

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
E-mail: nmsharm@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4820-3619>

ACADEMIC CULTURE IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF HIGHER EDUCATION ACQUIRES: TRADITIONS AND TODAY'S CHALLENGES

The article reveals the peculiarities of the process of modification and modernization of national education, through the prism of which the problem of academic culture of students of higher education institutions in the process of professional training is actualized. The latter is defined as an essential component of the professional competence of future specialists in pedagogical and other socio-humanitarian fields, which aims to contribute to overcoming the cultural gap between the participants of educational interaction within the educational institution at the national level, as well as to contribute to making up for these academic cultural orientations in the pan-European and world paradigm. The concept of academic culture is considered, which involves the culture of learning in a higher education institution, the development of values, traditions, the regulatory and legal framework in the implementation of scientific research projects, taking into account the requirements for the culture of a scientific text, and in general the cultivation of spirituality and morality, nationally oriented vectors of scientific knowledge. It is foreseen that in the general concept of the implementation of academic culture on the Ukrainian scientific and educational ground, it is also necessary to outline the culture of communication within the academic community, and therefore to emphasize public, social, moral responsibility for the results of academic interaction, taking into account all aspects of this multidimensional concept. An analysis of the key elements that ensure academic culture in a pedagogical institution of higher education on the basis of academic freedom, the rules of tolerance laid down in society, with a projection on the pedagogical optimism that is formed in the cultural and educational space of a modern university, is carried out.

It is taken into account that the professional formation of an individual cannot take place without taking into account the rapid globalization processes in the development of world standards of professional training, which are becoming more and more complex, competitive, and perfect. Academic culture as a system of values and norms within the limits of communication in a certain academic community is designed to respond to new conditions of the development of society, global practices, which, accordingly, have a significant impact on a person, the nature of his work and requirements for professional training. In particular, the ways of implementing the request for the introduction of artificial intelligence and individualization models into the educational process, user interaction with the model (ChatGPT, GitHub Copilot, GPTZero, the Lex.page platform and similar generative tools) and their effects on the process of carrying out certain educational, professional oriented tasks, on the general professional development of the individual.

Key words: academic culture, professional training, professional competence, education seekers, innovative culture, Artificial Intelligence, academic integrity.